

การรู้เท่าทันสื่อเพื่อป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

Media Literacy for Preventing Online Sexual Threats Among Lower Secondary School Students in Nonthaburi Province

ธนากร ทิพย์เมธากุล¹, พรทิพย์ เย็นจะบก² และ ดริยรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล³
Thanakorn Thipayametarakul, Porntip Yenjabok and Trirath Pluempitichaikul
Corresponding author, E-mail : k_en_g@hotmail.com

Received : June 30, 2025
Revised : December 15, 2025
Accepted : December 18, 2025

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัล เด็กและเยาวชนไทยใช้เวลาไปกับสื่อออนไลน์เป็นจำนวนมาก แต่กลับเผชิญกับภัยคุกคามทางเพศออนไลน์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นทักษะจำเป็นเพื่อป้องกันภัยเหล่านี้ ดังนั้นงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ ระดับการรู้เท่าทันสื่อ และระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ (2) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ (3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ และ (4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรู้เท่าทันสื่อกับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีจำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูลกับนักเรียนมัธยมชั้นปีที่ 1-3 ที่โรงเรียน 8 แห่งใน 6 อำเภอของจังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่

(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเนะ (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

ผลวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.5) ชั้น ม.3 (ร้อยละ 36.8) รายได้ครอบครัว 15,001-20,000 บาท (ร้อยละ 38.0) ใช้สมาร์ทโฟน (ร้อยละ 95.3) สื่อสังคมที่นิยมคือ TikTok (ร้อยละ 31.4) และ Instagram (ร้อยละ 28.3) ใช้งาน 6-7 วันต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 64.3) มากกว่า 4 ชั่วโมงต่อครั้ง (ร้อยละ 47.5) เพื่อความบันเทิง (ร้อยละ 64.3) นักเรียนมีระดับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.268, SD = 0.820) สื่อออนไลน์ที่ใช้ (Instagram, TikTok, Line) และความถี่ในการใช้สื่อต่อสัปดาห์รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละครั้งที่แตกต่างกันมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับการรู้เท่าทันสื่อและระดับ

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
Master of communication Arts Program, Sripatum University, Khon Kaen Campus.

^{2,3} มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
Sripatum University, Khon Kaen Campus

การป้องกันภัยทางเพศออนไลน์อยู่ระดับมาก ทักษะการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุดกับการป้องกันภัย ($r = 0.743$) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ โดยเฉพาะการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางเพศ ดังนั้น สถานศึกษาควรบูรณาการหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อเข้าในการเรียนการสอนและพัฒนาครูให้เป็นที่ปรึกษาที่นักเรียนไว้วางใจ ขณะที่ครอบครัวควรเฝ้าระวังและสื่อสารเรื่องความปลอดภัยออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองของเด็กอย่างต่อเนื่อง การวิจัยในอนาคตควรใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพิ่มเติมและขยายขอบเขตไปยังพื้นที่อื่นเพื่อเปรียบเทียบบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์, การรู้เท่าทันสื่อ, การคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์, เด็กมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

In the digital era, Thai children and adolescents spend considerable time on online media while facing a significant increase in online sexual threats. Media literacy has become an essential skill for threat prevention. This study aimed to: (1) examine demographic characteristics, online media usage behaviors, media literacy levels, and online sexual threat prevention behaviors; (2) compare demographic characteristics with online sexual threat prevention behavior levels; (3) compare online media usage behaviors with online sexual threat prevention behavior levels; and (4) investigate the relationship between media literacy levels and online sexual threat prevention behaviors among lower secondary school students in Nonthaburi Province. The study involved 400 students in grades 7-9 from eight schools across six districts of Nonthaburi Province. Data were collected using an online questionnaire. Sample size was determined using Taro Yamane's formula with a sampling error of 0.05. Data analysis employed frequency, percentage, mean, and standard deviation calculations. A Likert rating scale was used for measurement.

The findings revealed that most students were female (55.5%), in grade 9 (36.8%), with family income of 15,001-20,000 baht (38.0%), using smartphones (95.3%). The most popular social media platforms were TikTok (31.4%) and Instagram (28.3%), used 6-7 days per week (64.3%) for more than 4 hours per session (47.5%), primarily for entertainment (64.3%). Students demonstrated a high level of online sexual threat prevention ($M = 4.268$, $SD = 0.820$). The type of online media used (Instagram, TikTok, Line), frequency of use per week, and duration per session significantly influenced the online sexual threat prevention behaviors of lower secondary school students in Nonthaburi Province ($p < .05$). Both media literacy level and online sexual threat prevention level were high. The skill of using media beneficially showed the strongest positive correlation with threat prevention ($r = 0.743$) at a significance level of 0.01.

The study indicates that promoting media literacy, particularly creative media use, is a crucial factor in enhancing self-protection behaviors against sexual threats. Therefore, educational institutions should integrate media literacy curricula into teaching and develop teachers as trusted advisors for students, while families should monitor and consistently communicate about online safety and collaborate with schools in continuously developing children's self-protection skills. Future research should employ additional qualitative methods and expand the scope to other areas to compare different social contexts.

Keywords: Social Media, Online Social Media Usage Behavior, Media Literacy, Online Sexual Harassment, Lower Secondary School Students

บทนำ

ในยุคดิจิทัล สื่อออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้เวลาอยู่กับแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น เฟสบุ๊ก, อินสตาแกรม, ทิกต็อก และ ทวิตเตอร์ (เอ็กซ์) เพื่อสื่อสาร แบ่งปันข้อมูล และแสวงหาความบันเทิง อย่างไรก็ตาม สื่อเหล่านี้กลับแฝงไปด้วยความเสี่ยง โดยเฉพาะภัยคุกคามทางเพศ

ออนไลน์ที่อาจมาในรูปแบบของการล่วงละเมิด การคุกคาม การแชร์เนื้อหาทางเพศโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือแม้กระทั่ง การกลั่นแกล้งเชิงเพศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทำให้เกิดภาวะ หวาดกลัว ความวิตกกังวล สูญเสียความมั่นใจ หรือแม้แต่ ภาวะซึมเศร้า

ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติระบุว่า เด็กไทย ตกเป็นเหยื่อภัยออนไลน์เฉลี่ยเดือนละประมาณ 50 ราย โดยเด็กผู้หญิงมีแนวโน้มตกเป็นเหยื่อมากกว่าเนื่องจากขาด ความรู้เท่าทันภัยจากอินเทอร์เน็ต ข้อมูลของศูนย์ข้อมูลคน หาย มูลนิธิกระจกเงา ยังชี้ว่า เด็กหญิงไทยอายุระหว่าง 10-18 ปีมีความเสี่ยงสูงจากการถูกล่อลวงผ่านช่องทาง ออนไลน์ ซึ่งส่วนใหญ่มักเริ่มจากการให้ข้อมูลส่วนตัวโดย ขาดการระวัง ส่งผลให้ผู้ไม่หวังดีสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าว ในการสร้างความใกล้ชิดและนำไปสู่การล่วงละเมิดในภาย หลัง (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2558, หน้า 16-18)

จากรายงานของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(2565) ที่ สำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กไทยอายุ 9-18 ปี จำนวน 31,965 คน พบว่าร้อยละ 81 มีอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเป็น ของตนเองร้อยละ 85 ใช้งานโซเชียลมีเดียทุกวันหรือเกือบ ทุกวัน และร้อยละ 54 เคยพบเห็นสื่อลามกอนาจารโดย ร้อยละ 36 เคยถูกจีบในโลกออนไลน์และร้อยละ 12 เคย ถูกล่อลวงทางออนไลน์ ขณะที่สถิติของมูลนิธิพิทักษ์และ คุ่มครองเด็ก(2567) พบว่าคดีการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ผ่านสื่อออนไลน์พุ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยในปี 2565 มีจำนวนถึง 476 คดี เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ที่มีเพียง 20 คดี คิดเป็นอัตราเพิ่มถึง 24 เท่า

รายงานจากกรุงเทพธุรกิจ(2566) ยังเผยให้เห็น พฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ เช่น เด็กไทยร้อยละ 75 ใช้ อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกมออนไลน์ร้อยละ 11 เคยเข้าเว็บไซต์ ผิดกฎหมายหรืออันตรายร้อยละ 7 เคยเล่นพนันออนไลน์ ร้อยละ 18 เคยจ่ายเงินซื้อกล่องสุ่มในเกม และอีกร้อยละ 18 เคยนัดพบเพื่อนที่รู้จักผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งล้วนเป็นช่อง ทางที่อาจนำไปสู่ภัยคุกคามทางเพศหรือการแสวงหาผล ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ

นายอนุกุล ปัดแก้ว (2565) อธิบดีกรมพัฒนา สังคมและสวัสดิการกล่าวว่า กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) โดยกรมกิจการเด็กและ เยาวชน (ดย.) ร่วมกับมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ดำเนินการสำรวจสถานการณ์เด็กกับภัยออนไลน์ ระหว่าง เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2565 เพื่อให้ได้ข้อมูลใน การขับเคลื่อนนโยบายและการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กและ

เยาวชนซึ่งมีการจัดเวทีสัมมนา “Child Grooming: ล่อลวง เด็กออนไลน์ ภัยร้ายที่ต้องจับ” โดยกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิอินเทอร์เน็ต ร่วมพัฒนาไทยและภาคีเครือข่าย ยังได้ตอกย้ำถึงความ รุนแรงของปัญหานี้ โดยเฉพาะการล่อลวงแบบ Child Grooming ซึ่งหมายถึงการตีสนิทเด็กเพื่อสร้างความไว้วางใจ และนำไปสู่การล่วงละเมิดในภายหลัง ปัญหานี้มักเกิดจาก บุคคลใกล้ชิดและยากต่อการสังเกตเห็น การล่อลวงเช่นนี้ อาจเกิดจากการส่งข้อความหรือภาพที่ไม่เหมาะสม การ สะกดรอยออนไลน์ (Cyberstalking) หรือการข่มขู่ให้ส่งภาพ ลับ ซึ่งสร้างความไม่ปลอดภัย และกระทบต่อการพัฒนาทาง อารมณ์ของเด็กอย่างรุนแรง (กรมประชาสัมพันธ์, 2565)

เด็กมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่มที่เปราะบางเป็น พิเศษ เนื่องจากอยู่ในช่วงวัยเปลี่ยนผ่านจากเด็กสู่วัยรุ่น มีความต้องการด้านการยอมรับทางสังคม มีพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ตโดยลำพัง และอาจขาดการดูแลจากผู้ปกครอง อย่างใกล้ชิด ส่งผลให้พวกเขาเสี่ยงต่อการตกเป็นเป้าหมาย ของภัยออนไลน์โดยไม่รู้ตัว ดังนั้น การส่งเสริม การรู้เท่า ทนสื่อ (Media Literacy) จึงเป็นทักษะจำเป็นที่เด็กและ เยาวชนควรมี เพื่อให้สามารถใช้งานสื่ออย่างปลอดภัยและมี วิจัยรณญาณ โดยอ้างอิงแนวคิดจาก UNESCO ซึ่งประกอบ ด้วย 1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมิน ค่าสื่อ และ 4) การสร้างสรรค์สื่อ (พงศ์พิทักษ์ รัตนภักดี และสิทธิพล อาจอินทร์, 2566, หน้า 100)

การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการสำรวจระดับความรู้ และทักษะในการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการใช้สื่อ ออนไลน์ ระดับการรู้เท่าทันสื่อ และระดับพฤติกรรมการ ป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ รวมทั้งเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการใช้ สื่อออนไลน์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทาง เพศบนสื่อออนไลน์ ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการรู้เท่าทันสื่อกับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัย คุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี จากการทบทวนวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถือเป็นก ลุ่มเปราะบางที่มีแนวโน้มเผชิญความเสี่ยงต่อภัยคุกคามทาง เพศบนโลกออนไลน์ในระดับสูง สาเหตุสำคัญเกิดจากข้อ จำกัดด้านวุฒิภาวะ ทศนคติ และทักษะการยับยั้งชั่งใจ ซึ่ง มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศออนไลน์ (สุนิสา จันท์แสง และคณะ, 2563) ผู้วิจัยเลือกกำหนด

พื้นที่ศึกษาคือ จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมเมืองที่ซับซ้อน (Urbanization) โดยมีลักษณะเป็นเมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในระดับที่โดดเด่น ทำให้เหมาะสมต่อการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมในบริบทเมืองที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีสูง สภาพแวดล้อมดังกล่าวส่งผลให้เยาวชนในพื้นที่มีโอกาสสัมผัสและใช้งานสื่อออนไลน์อย่างเข้มข้นต่อเนื่องมากกว่าพื้นที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการศึกษาในบริบทพื้นที่เดียวกันที่ระบุถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะชีวิตและความฉลาดทางดิจิทัลให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ (พัฒน์ภักข ปาณมาลา และคณะ, 2567) ผลการวิจัยจะช่วยให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงรูปแบบของภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ที่เด็กต้องเผชิญ ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางเชิงนโยบาย มาตรการป้องกัน และกิจกรรมส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อในกลุ่มเยาวชน ไม่เพียงแต่ในจังหวัดนนทบุรีเท่านั้น แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ ระดับการรู้เท่าทันสื่อ และระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรู้เท่าทันสื่อกับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics)

ยูล เบ็ญจรงค์กิจ (2542, หน้า 44-52) อธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงกระตุ้นภายนอก และลักษณะทางประชากร เช่น เพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพทางสังคม ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ต่างกัน แนวคิดนี้สอดคล้องกับ **ทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social**

Categories Theory) ของ Defleur และ Ball-Rokeach (1996) ที่ระบุว่าบุคคลในกลุ่มประชากรเดียวกันมักมีการรับและตอบสนองต่อข่าวสารในแบบเดียวกัน นอกจากนี้ **ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory)** ยังอธิบายว่าผู้รับสารที่มีคุณลักษณะต่างกันจะมีความสนใจและการตอบสนองต่อข่าวสารที่แตกต่างกัน (อ้างถึงในจุฑามาศ ฉัตรสุริยวงศ์, 2564, หน้า 7)

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานและนำมาใช้ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ทั้งเรื่องเพศ ระดับการศึกษา รายได้ในครอบครัว และอุปกรณ์ในการใช้งานสื่อออนไลน์ ว่าลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

Becker (Becker, 1978; อ้างถึงใน ศศิชา เตียวลักษณ์, 2565) อธิบายว่าการเปิดรับข่าวสารของบุคคลแบ่งตามพฤติกรรมได้ 3 แบบ คือ **การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking)** ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องการค้นหาความรู้หรือความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ, **การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity)** ซึ่งเป็นการเลือกเปิดรับเฉพาะข้อมูลที่ตรงกับความสนใจของตน เช่น การดูโฆษณาของสินค้าที่กำลังอยากซื้อ และ **การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity)** ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับข่าวสารเพื่อเติมเต็มความต้องการ เช่น การเรียนรู้สิ่งใหม่หรือการรับสื่อเพื่อผ่อนคลาย ทั้งหมดสะท้อนว่าการเปิดรับข่าวสารขึ้นอยู่กับความต้องการและความสนใจของผู้รับโดยตรง

อภิญา แก้วเปรมกุล (2563) อธิบายว่าการเปิดรับสื่อเป็นกระบวนการที่ได้รับอิทธิพลจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกของผู้รับสาร โดยแบ่งพฤติกรรมการเปิดรับออกเป็น 2 แบบ คือ **พฤติกรรมการรับสื่อเชิงเครื่องมือ (Instrumental Viewing Behavior)** ซึ่งเป็นการเปิดรับอย่างมีเป้าหมาย ผู้รับสารเลือกสื่อเฉพาะที่ต้องการเพื่อใช้ประโยชน์ เช่น การติดตามข่าวหรือรายการที่ช่วยเพิ่มความรู้ และ **พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเชิงพิธีกรรม (Habitual Viewing Behavior)** ซึ่งเป็นการเปิดรับแบบเคยชินหรือเพื่อความบันเทิงโดยไม่ได้ตั้งใจติดตามเนื้อหา เช่น การเปิดทีวีหรือสื่อออนไลน์ไว้เฉย ๆ ทั้งสองลักษณะสะท้อนว่าผู้รับสารเปิดรับสื่อตามทั้งความตั้งใจและความเคยชินในชีวิตประจำวัน.

Hoyer และ MacInnis (2001) อธิบายว่า กระบวนการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลประกอบด้วย 3 ขั้นตอนต่อเนื่อง ได้แก่ การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) คือ การคัดเลือกสื่อหรือข้อมูลที่ต้องการรับรู้ โดยมักเลือกสิ่งที่สอดคล้องและสนับสนุนความคิดหรือทัศนคติเดิมของตน พร้อมหลีกเลี่ยงข้อมูลที่ขัดแย้งกับความเชื่อของตน ต่อด้วยการเลือกรับรู้หรือเลือกตีความ (Selective Perception/ Interpretation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลทำความเข้าใจข้อมูลตามประสบการณ์ ทัศนคติ และความเชื่อที่มีอยู่แล้ว สุดท้ายคือ การเลือกจดจำ (Selective Retention) โดยบุคคลจะจดจำเฉพาะข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการหรือมีประโยชน์ต่อชีวิตและลืมข้อมูลที่ไม่ต้องการหรือไม่เกี่ยวข้อง ทำให้การรับรู้ข่าวสารเป็นไปตามกรอบคิดเดิมของแต่ละบุคคล.

McLeod, Atkin และ Chaffee (อ้างถึงใน ภาวนีย์ เจนิกิตวิรพงศ์, 2560) อธิบายว่าการวัดพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสามารถทำได้ 2 วิธีหลัก คือ การวัดจากเวลาที่ใช้สื่อ ซึ่งประเมินจากระยะเวลาที่บุคคลใช้เปิดรับสื่อ แต่มีข้อจำกัดเพราะผลลัพธ์มักถูกรบกวนจากความสนใจ เวลาว่าง หรือ ความพร้อมของสื่อ ทำให้ตีความทางจิตวิทยาได้ไม่ชัดเจน และมักไม่สัมพันธ์กับตัวแปรอื่นมากนัก อีกวิธีคือ การวัดจากความถี่ของการใช้สื่อแยกตามประเภทเนื้อหา ที่เน้นความถี่ในการรับสื่อแต่ละประเภท เช่น ข่าวหนัก รายการทีวี หรือวิทยุ วิธีนี้ช่วยลดข้อจำกัดของการวัดเวลา และมักให้ผลที่สัมพันธ์กับตัวแปรอื่นได้ชัดเจนกว่า.

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, หน้า 5) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่องทางที่ใช้งานบ่อยที่สุด ความถี่ในการใช้งานในแต่ละวัน ช่วงเวลาที่มักใช้งาน ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละวัน วัตถุประสงค์หลักของการใช้งาน คุณสมบัติของเครือข่ายที่ผู้ใช้ชื่นชอบมากที่สุด และแหล่งหรือสื่อที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ใช้สนใจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สะท้อนถึงรูปแบบและลักษณะการใช้งานที่แตกต่างกันของผู้ใช้ในแต่ละกลุ่ม

กนตพล บรรทัดทอง (2557, หน้า 8) อธิบายว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบและลักษณะการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ช่องทางที่เลือกใช้ สถานที่ที่ใช้งาน ความถี่ในการใช้งาน และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละครั้ง ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้สะท้อนถึงพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้ที่มีความหลากหลาย

ตามบริบทและความต้องการส่วนบุคคล (อ้างถึงใน ภัทรพัชร์ คุ่มบัว, 2561, หน้า 24)

ดังนั้น พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง กิจกรรมที่แสดงถึงการตอบสนองหรือตอบโต้ในการใช้งานสื่อสังคม ซึ่งสามารถสังเกตได้จากความถี่ ช่วงเวลา ระยะเวล และวัตถุประสงค์ในการใช้งาน เช่น การติดต่อสื่อสาร การติดตามข่าวสาร การเรียนรู้ หรือการพักผ่อน ซึ่งทั้งหมดสะท้อนรูปแบบการใช้งานและผลกระทบในชีวิตประจำวันของผู้ใช้แต่ละคน

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานและนำมาใช้ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้อยู่ ช่วงเวลาการใช้สื่อ ความถี่ในการใช้สื่อ เวลาในการใช้สื่อโดยเฉลี่ย และเป้าหมายในการใช้สื่อ ว่าลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามทางเพศออนไลน์แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

องค์การ ยูเนสโก (UNESCO, 2018) ได้ให้ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อหมายถึงความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์ข้อมูลในหลากหลายรูปแบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาสื่อได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถใช้อ้างอิงเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ

การรู้เท่าทันสื่อ คือ การอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหา สื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อ และสามารถใช้อ้างอิงให้เกิดประโยชน์ได้ (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2558, น. 3-6) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ในบริบทของสังคมไทยประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน มีดังนี้ 1. การเปิดรับสื่อ 2. การวิเคราะห์สื่อ 3. การเข้าใจสื่อ 4. การประเมินค่าสื่อ 5. การใช้อ้างอิงให้เกิดประโยชน์

Potter (อ้างถึงใน วีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, 2562) ได้กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อหมายถึงมุมมองที่บุคคลสามารถเปิดรับและตีความหมายเนื้อหาสื่อต่าง ๆ ด้วยความตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสื่อ รวมถึงการมีสติในการเปิดรับสื่ออย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยวัตถุประสงค์หลักของการรู้เท่าทันสื่อคือ การเสริมสร้างศักยภาพและพลัง

ของบุคคลในการควบคุมการใช้สื่อ เพื่อไม่ให้ตกอยู่ภายใต้ อิทธิพลหรือการครอบงำของสื่อ

เรนนี่ ฮ็อบส์ (Renee Hobbs อ้างถึงใน วันฉัตร กันหา, 2564, หน้า 11-12) กล่าวถึงความหมายของความรู้เท่าทันสื่อ ว่า คือความสามารถเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และผลิตสื่อได้ และทักษะ 4 ด้านการรู้เท่าทันสื่อคือ 1. การเข้าถึง (Access) 2. การวิเคราะห์ (Analyze) 3. การประเมินค่า (Evaluate) 4. การสร้างสรรค์ (Create)

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานและนำมาใช้ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ คือทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินสื่อ การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ว่าทักษะแต่ละข้ออยู่ระดับใดที่ ส่งผลต่อ การรู้เท่าทันสื่อที่เกี่ยวกับภัยคุกคามทางเพศออนไลน์แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment)

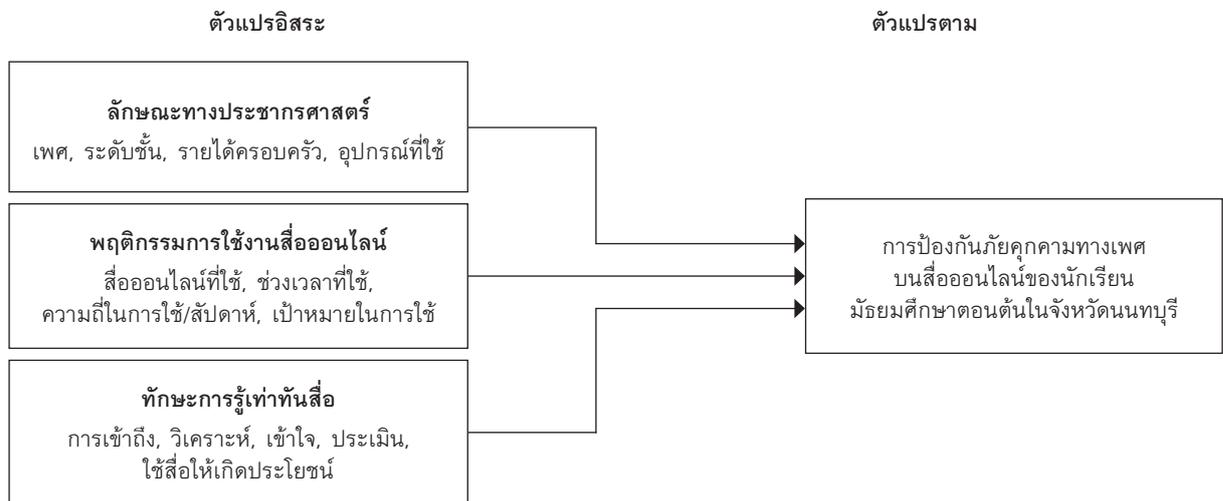
ลิน ฟาเลย์ (Lin Farley) ได้เริ่มใช้คำว่า “การคุกคามทางเพศ” ในหนังสือเรื่อง “Sexual Shakedown: The Sexual

Harassment on the Job” ปี พ.ศ. 2521 หมายความว่า เป็นการกระทำโดยผู้ชายต่อผู้หญิงโดยใช้พลังการกดขี่ในลักษณะการใช้อำนาจทางเพศ โดยผู้คุกคามทางเพศจะสำคัญจนถึงอำนาจและความรู้สึกเหนือกว่าในด้านสถานภาพ ตำแหน่งที่เหนือกว่าผู้ถูกระทำ (ณัฐพล บุญทอง, 2565)

การคุกคามทางเพศออนไลน์ “Online Sexual Harassment” หรือ “Cyber Sexual Harassment” คือ การกระทำใด ๆ ในช่องทางการสื่อสารดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศที่ทำต่อคนอื่นที่เขาารู้ได้ว่า ละเมิดไม่ต้องการไม่ยินยอม ไม่พร้อม หรือแม้แต่ยินยอมในชั่วขณะนั้น ในสถานการณ์นั้น แต่หากส่งผลกระทบเชิงลบต่อผู้ถูกระทำ ถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศได้เช่นกัน (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2564)

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานและนำมาใช้ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ คือทักษะการป้องกันภัยคุกคามทางเพศออนไลน์ ในระดับที่แตกต่างกัน ทำให้การรู้เท่าทันสื่อที่เกี่ยวกับภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย ธนากร ทิพยเมธากุล

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ระดับความรู้เท่าทันสื่อ และระดับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (สพม.นบ.) สหวิทยาเขต 1-3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 22,102 คน (สารสนเทศด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2567 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี, 2567) ซึ่งกระจายอยู่ใน 6 อำเภอ จำนวน 18 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. การสุ่มโรงเรียน (ระดับองค์กร) การเลือกโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยเริ่มจากการคัดเลือกโรงเรียนทั้งหมด 18 แห่งจากสหวิทยาเขต 1-3 ในทั้ง 6 อำเภอของจังหวัดนนทบุรีได้แก่ เมืองนนทบุรี ปากเกร็ด บางบัวทอง บางใหญ่ บางกรวยและไทรน้อยที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (สพม.นบ.) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งโรงเรียนตามอำเภอและสุ่มเลือกให้ได้ 8 แห่ง เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด ประกอบด้วย โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ โรงเรียนไทรน้อย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โรงเรียนบางบัวทอง โรงเรียนราชวินิตนนทบุรี โรงเรียนปากเกร็ด และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี

2. การสุ่มนักเรียน (ระดับบุคคล) จากโรงเรียนที่ถูกสุ่มเลือก 8 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) จำนวน 400 คน ถูกสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดย สุ่มรายชื่อ นักเรียนจากฐานข้อมูลของโรงเรียนแต่ละแห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ของผู้วิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามจำนวน 39 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน มีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น เพศ ระดับชั้นเรียน รายได้เฉลี่ยของครอบครัว และอุปกรณ์ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับแพลตฟอร์มที่ใช้บ่อย ช่วงเวลา ความถี่ และเป้าหมายหลักในการใช้สื่อออนไลน์

ส่วนที่ 3 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ใช้แบบวัดระดับทักษะ 5 ระดับ (Likert Scale) ประเมินทักษะการเข้าถึง การวิเคราะห์ การเข้าใจ การประเมินค่า และการใช้สื่อ

ส่วนที่ 4 การป้องกันภัยคุกคามทางเพศออนไลน์ วัดระดับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ 5 ระดับ (Likert Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการติดต่อไปที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล แบบสอบถาม จากเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ โดยทำเป็นลิงก์ให้ดาวน์โหลด QR Code เพื่อสะดวกในการทำแบบสอบถามออนไลน์ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และ คอมพิวเตอร์ พร้อมปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ และ เก็บข้อมูลตามเวลาที่กำหนด

2. ดำเนินการเก็บข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม และนำข้อมูลเข้าสู่ระบบเพื่อวิเคราะห์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS Statistics และการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผู้วิจัยใช้ในการอธิบายลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการใช้สื่อของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของข้อมูลทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ระดับน้อยที่สุด (พีริวิชญ์ คำเจริญ, 2563 : หน้า 58)

สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของข้อมูลทักษะการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีทักษะการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีทักษะการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีทักษะการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลคะแนน

ในการวัดระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ ใช้มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert Scale) ตั้งแต่ 1 = น้อยที่สุด จนถึง 5 = มากที่สุด และนำมาคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้ในการตีความ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล (Best, 1977: 146) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 = มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 = ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 = น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 = น้อยที่สุด

เหตุผลในการเลือกเกณฑ์วัดนี้ เนื่องจากเป็นมาตรฐานที่นิยมใช้ในงานวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ เหมาะสมต่อการวัดทัศนคติและทักษะที่มีลักษณะต่อเนื่อง (ordinal scale) ทำให้สามารถเปรียบเทียบและวิเคราะห์ระดับของทักษะได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. วิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผู้วิจัยใช้ Independent Samples t-Test และ One-Way ANOVA เพื่อตรวจสอบความแตกต่างกลุ่มประชากรและพฤติกรรมการใช้สื่อ ว่าส่งผลต่อการป้องกันภัยคุกคามบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีหรือไม่ และใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เช่น การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน และการใช้สื่อ กับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์

ผลการวิจัย

แบ่งผลการวิจัยเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ ระดับการรู้เท่าทันสื่อ และระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

จากนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42 และเพศทางเลือก 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ระดับชั้นของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 มากที่สุดมีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ตามลำดับ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน แบ่งออกเป็นรายได้ 15,001 - 20,000 บาท มากที่สุด มีจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมาได้แก่ รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 รายได้ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และรายได้มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ อุปกรณ์ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด แบ่งออกเป็นสมาร์ทโฟน มากที่สุด มีจำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 รองลงมาได้แก่ แท็บเล็ต จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และอื่นๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้บ่อยที่สุด แบ่งออกเป็น TikTok มากที่สุด มีจำนวนทั้งหมด 306 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมาได้แก่ Instagram จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และ Facebook จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 ตามลำดับ ช่วงเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำ แบ่งออกเป็น ช่วงพักกลางวันและช่วงก่อนนอน มากที่สุด มีจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ทั้งสองช่วงเวลา รองลงมาได้แก่ ช่วงเช้า จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ใน 1 สัปดาห์ แบ่งออกเป็น 6-7 วันต่อสัปดาห์ มากที่สุด มีจำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาได้แก่ 3-5 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และน้อยกว่า 3 วัน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ตามลำดับ เวลาที่ใช้กับสื่อสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้งโดยเฉลี่ย แบ่งออกเป็น มากกว่า 4 ชั่วโมง มากที่สุด มีจำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาได้แก่ 3-4 ชั่วโมง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 และ 1-2 ชั่วโมง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0

ตามลำดับ เป้าหมายหลักของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ แบ่งออกเป็น ความบันเทิง มากที่สุด มีจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 รองลงมาได้แก่ ติดต่อสื่อสาร จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และ เรียนรู้/หาความรู้ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 ตามลำดับ

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.119$, $SD = 0.689$) โดยทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 4.160$, $SD = 0.780$) รองลงมาได้แก่ ทักษะการเข้าใจสื่อ ($\bar{X} = 4.130$, $SD = 0.766$) ทักษะการเข้าถึงสื่อ ($\bar{X} = 4.102$, $SD = 0.756$) ทักษะการวิเคราะห์สื่อ ($\bar{X} = 4.049$, $SD = 0.784$) และทักษะการประเมินค่าสื่อ ($\bar{X} = 4.006$, $SD = 0.805$) ตามลำดับ

ระดับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.268$, $SD = 0.820$)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่มีเพศ ต่างกันจะมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดจากประสบการณ์เผชิญภัยคุกคามและวิธีการป้องกันตนเองที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเกิดจากบทบาททางเพศในสังคมหรือการได้รับการเตือนสอนเรื่องความปลอดภัยออนไลน์ในลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่มีระดับชั้นเรียน รายได้ครอบครัวต่อเดือน และอุปกรณ์ที่ใช้สื่อออนไลน์ ที่แตกต่างกัน จะมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์กับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

การศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่ใช้ Instagram, TikTok และ line จะมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ที่ต่างกัน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่มี Facebook, Twitter (X) และ สื่ออื่นๆ จะมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่มีความถี่ในการใช้/สับดาห์ และระยะ

เวลาที่ใช้สื่อออนไลน์ในแต่ละครั้ง ต่างกันจะมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ที่ต่างกัน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่มีระดับชั้นเรียน ช่วงเวลาที่ใช้ และเป้าหมายในการใช้สื่อออนไลน์ ที่แตกต่างกัน จะมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เท่าทันสื่อกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เท่าทันสื่อกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีพบว่า ภาพรวมทักษะการรู้เท่าทันสื่อกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กันมากเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เท่าทันสื่อแต่ละด้านกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อแต่ละด้าน ได้แก่ การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินสื่อ การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งหมายความว่า เมื่อระดับของทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ การป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ความสัมพันธ์ที่มากที่สุดกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์คือ การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ($r=0.743^{**}$) รองลงมาได้แก่ การเข้าใจสื่อ ($r=0.674^{**}$) และ การประเมินสื่อ ($r=0.664^{**}$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ ระดับการรู้เท่าทันสื่อ และระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

พบว่าเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42 และ เพศทางเลือก คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 33.0 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 30.3 ตามลำดับ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน รายได้ 15,001 – 20,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.0 รอง

ลงมา รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.3 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.8 และ รายได้มากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตาม ลำดับ อุปกรณ์ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด ใช้สมาร์ต โฟนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.3 รองลงมา แท็บเล็ต คิด เป็นร้อยละ 2.8 คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 1.3 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ พฤติกรรมการ ใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด นนทบุรีพบว่าสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้บ่อยที่สุดคือTikTok มาก ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมา Instagram คิดเป็นร้อย ละ 28.3 และ Facebook คิดเป็นร้อยละ 18.5 ตามลำดับ ช่วงเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำ ช่วงพักกลางวัน และช่วงก่อนนอนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.3 ทั้งสองช่วง เวลา รองลงมา ช่วงเช้า คิดเป็นร้อยละ 18.3 ความถี่ในการ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ใน 1 สัปดาห์ 6-7 วันต่อสัปดาห์มาก ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมา 3-5 วันต่อสัปดาห์คิด เป็นร้อยละ 25.5 และน้อยกว่า 3 วันคิดเป็นร้อยละ 10.3 ตามลำดับ เวลาที่ใช้กับสื่อสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้งโดย เฉลี่ย มากกว่า 4 ชั่วโมงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.5 รอง ลงมา 3-4 ชั่วโมงคิดเป็นร้อยละ 27.5 และ 1-2 ชั่วโมงคิด เป็นร้อยละ 21.0 ตามลำดับและเป้าหมายหลักของการ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ความบันเทิง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 63.5 รองลงมา ติดต่อสื่อสารคิดเป็นร้อยละ 17.8 และเรียน รู้/หาความรู้คิดเป็นร้อยละ 13.7 ตามลำดับ

ระดับการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.119$, $SD = 0.689$) ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการให้สื่อ ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 4.160$) รองลงมาคือการเข้าใจสื่อ ($\bar{X} = 4.130$), การเข้าถึงสื่อ ($\bar{X} = 4.102$), การวิเคราะห์สื่อ ($\bar{X} = 4.049$) และการประเมินค่าสื่อ ($\bar{X} = 4.006$) ตาม ลำดับ ระดับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.268$, $SD = 0.820$) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีมี ระดับการรู้เท่าทันสื่อและการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบน สื่อออนไลน์อยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งเป็นเรื่องดี เพราะแสดงว่า เด็กนักเรียนกลุ่มนี้มีความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่ออย่าง ปลอดภัยพอสมควร การวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าระดับ การรู้เท่าทันสื่อในแต่ละด้านมีความแตกต่างจากการป้องกัน ภัยในลักษณะที่น่าสนใจ ทักษะการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.160) และมีความสัมพันธ์กับการป้องกัน ภัยสูงสุดด้วย ($r = 0.743$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ สามารถใช้สื่อเพื่อสร้างประโยชน์ได้จะมีความตระหนักใน

การป้องกันตนเองสูงกว่า ในขณะที่ทักษะการประเมินค่าสื่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (4.006) แต่ยังคงมีความสัมพันธ์กับการ ป้องกันภัยในระดับสูง ($r = 0.664$) ซึ่งบ่งชี้ว่าแม้นักเรียน จะมีทักษะการประเมินสื่ออย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับที่ ต่ำกว่าด้านอื่น แต่ทักษะนี้ยังคงมีความสำคัญต่อการป้องกัน ภัยอย่างมาก สอดคล้องกับ ยูเนสโก (UNESCO, 2018) ได้นิยามไว้ว่าการรู้เท่าทันสื่อคือความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และใช้สื่ออย่างมีความรับผิดชอบ เมื่อนักเรียนมีทักษะเหล่านี้ในระดับที่ดี ก็จะสามารถตัดสินใจ ปกป้องตัวเองจากภัยคุกคามทางเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

พบว่าเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 55.5 ตามด้วยเพศ ชายคิดเป็นร้อยละ 42 และเพศทางเลือกคิดเป็นร้อยละ 2.5 เป็นนักเรียนมัธยมชั้นปีที่ 3 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.8 รายได้ครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท ต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 38 นักเรียนมีระดับการป้องกันภัย คุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.268$, $SD = 0.820$)

การศึกษาค้นคว้าพบว่าเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นมีความแตกต่างกันในระดับการป้องกันภัยคุกคาม ทางเพศบนสื่อออนไลน์อย่างชัดเจน ผลนี้ตรงกับแนวคิดของ Defleur และ Ball-Rokeach (1996, อ้างถึงใน จุฑามาศ ฉัตรสุริยวงศ์, 2564, หน้า 7) ที่บอกว่าลักษณะของคน แต่ละกลุ่ม เช่น เพศ จะส่งผลให้มีการตอบสนองต่อข่าวสาร และพฤติกรรมการรับรู้แตกต่างกันสอดคล้องกับทฤษฎี ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) และทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ที่อธิบายว่าลักษณะของแต่ละคน เช่น เพศ อายุ การศึกษา ส่งผลให้มีการเปิดรับสื่อและการตอบสนองที่ต่างกัน ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เด็กหญิงและ เด็กชายได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน การรับรู้เรื่องความ ปลอดภัยก็แตกต่างกัน รวมทั้งประสบการณ์ในการเจอ เหตุการณ์คุกคามทางเพศที่อาจแตกต่างกัน ทำให้แต่ละ เพศพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองไม่เหมือนกัน (จุฑามาศ ฉัตรสุริยวงศ์, 2564)

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าลักษณะ ประชากรศาสตร์อื่นๆ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน รายได้ครอบครัว ต่อเดือน และประเภทอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ กลับไม่แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อ

ค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ไม่ได้ถูกกำหนดโดยฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ความแตกต่างของอายุในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น หรือการเข้าถึงเทคโนโลยี แต่มีความเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ทางเพศ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเพศชายหญิงมากกว่า

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

พบว่าอุปกรณ์ส่วนใหญ่ที่ใช้คือสมาร์ทโฟนร้อยละ 95.3 โดยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้มากที่สุดคือ TikTok ร้อยละ 31.4 รองลงมาคือ Instagram ร้อยละ 38.3 และ Facebook ร้อยละ 18.5 ช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุดคือช่วงพักกลางวันและก่อนนอนร้อยละ 30.3 ทั้งสองช่วง ใช้สื่อออนไลน์เป็นประจำ 6-7 วันต่อสัปดาห์ร้อยละ 64.3 ใช้เวลากับสื่อออนไลน์มากกว่า 4 ชั่วโมงต่อครั้งร้อยละ 47.5 เป้าหมายหลักเพื่อความบันเทิงร้อยละ 63.5 เมื่อเปรียบเทียบกับภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์พบว่า ประเภทของสื่อออนไลน์ที่ใช้ (Instagram, TikTok, Line) และความถี่ในการใช้สื่อต่อสัปดาห์รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละครั้งที่แตกต่างกันมีการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรีที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่พบส่วนใหญ่ใช้ TikTok, Instagram และ Line เป็นหลัก โดยเฉพาะในช่วงพักกลางวันหรือก่อนนอน และใช้เพื่อหาความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นไปตามที่ เอมิกา เหมมินทร์ (2556) ได้ศึกษาไว้ว่าพฤติกรรมการใช้สื่อของวัยรุ่นจะขึ้นอยู่กับช่วงเวลา ความถี่ และจุดประสงค์ในการใช้ ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ผู้ใช้ชื่นชอบ และเป็นสื่อที่มีแรงจูงใจให้ผู้ใช้สนใจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สะท้อนถึงรูปแบบและลักษณะการใช้งาน

การวิเคราะห์เชิงลึกพบว่าพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์มีความแตกต่างจากระดับการป้องกันภัยในหลายประการ แม้ว่านักเรียนจะใช้สื่อออนไลน์เป็นประจำและเป็นเวลานาน แต่การรับรู้และการป้องกันภัยคุกคามยังคงขึ้นอยู่กับประเภทของแพลตฟอร์มและลักษณะการใช้งาน โดยเฉพาะการใช้งานเพื่อความบันเทิงอาจทำให้ความระมัดระวังลดลง เนื่องจากผู้ใช้อักมีสมาธิจดจ่อกับเนื้อหาที่สนุกสนานมากกว่าการตระหนักถึงความเสี่ยง สิ่งที่น่าสนใจคือการใช้สื่อแต่ละประเภทมีความเกี่ยวข้องกับระดับการป้องกันภัยที่ต่างกัน โดยเฉพาะคนที่ใช้ Line มีค่าเฉลี่ยการป้องกันภัย

สูงที่สุด อาจอธิบายได้ว่าลักษณะของการสื่อสารใน Line ที่เน้นการติดต่อส่วนตัวมากกว่าการแบ่งปันสาธารณะ ทำให้ผู้ที่มีความระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากกว่า ในขณะที่ TikTok และ Instagram ที่เน้นการแสดงตัวและการแบ่งปันเนื้อหาอาจทำให้ผู้ที่มีความเสี่ยงสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ McLeod, Atkin & Chaffee (อ้างถึงใน ภวานีย์ เจนกิจวิระพงศ์, 2560) ที่เสนอว่าลักษณะของสื่อและเนื้อหาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ใช้เกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงความเสี่ยงไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ เวลาและความถี่ในการใช้สื่อยังเกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Selective Retention ของ Hoyer และ MacInnis (2001) ที่อธิบายว่าคนที่ใช้เวลาอยู่กับสื่อมาก จะจดจำเนื้อหาที่สนใจได้ดีกว่า และอาจนำไปใช้ในการป้องกันภัยคุกคามทางเพศได้

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เท่าทันสื่อและการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนนทบุรี

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกมากกับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ ($p < 0.01$) ซึ่งทักษะที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ($r = 0.743^{**}$) รองลงมาคือการเข้าใจสื่อ ($r = 0.674^{**}$) และการประเมินสื่อ ($r = 0.664^{**}$)

การศึกษานี้พิสูจน์ให้เห็นว่าการรู้เท่าทันสื่อในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึง การวิเคราะห์ การเข้าใจ การประเมิน และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ของนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของ Renee Hobbs (อ้างถึงใน วันฉัตร กันหา, 2564) ที่เน้น 4 ทักษะหลักของการรู้เท่าทันสื่อ คือ การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน และการสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยในอนาคตควรมีการพัฒนาแนวทางที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ โดยควรนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้เพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เพื่อขุดค้นความรู้สึกและประสบการณ์ตรงของนักเรียนแทนการพึ่งพาข้อมูลเชิงตัวเลขเพียงอย่างเดียว พร้อมทั้งขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมนักเรียนทั้งในเขตเมืองและชนบทเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดโปรแกรมอบรมทักษะการรู้เท่า

ทันสมัยและวัดประสิทธิผลก่อน-หลังการอบรม พัฒนาครูให้เป็นที่ปรึกษาที่นักเรียนไว้วางใจได้ และจัดระบบสนับสนุนทางจิตใจสำหรับนักเรียนที่ประสบภัยคุกคาม โดยเฉพาะการจัดการกับความกลัวและความวิตกกังวล ส่วนครอบครัวควรเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ สื่อสารเรื่องความปลอดภัยออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศที่บุตรหลานกล้าขอความช่วยเหลือ และร่วมมือกับครูในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งสองฝ่ายต้องร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้สามารถป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางเพศออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า 1. เพศมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์มากกว่าปัจจัย ด้านเศรษฐกิจและการเข้าถึงเทคโนโลยี 2. พฤติกรรมการ ใช้แพลตฟอร์มต่างๆ บนสื่อออนไลน์ ส่งผลต่อการป้องกัน ภัยคุกคามทางเพศในระดับที่แตกต่าง โดยผู้ใช้ line มี ระดับการป้องกันสูงกว่า TikTok และ Instagram ซึ่งเป็น ให้ข้อมูลเชิงลึกในการออกแบบมาตรการสื่อสารเชิงป้องกัน 3. ทักษะการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มีความสัมพันธ์สูงที่สุด กับการป้องกันภัยคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ ($r=0.743$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการ ประเมินความสามารถด้านการป้องกันภัยคุกคามทางเพศ บนสื่อออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด นนทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2565). พม. ร่วมแถลงผลสำรวจ สถานการณ์เด็กกับภัยออนไลน์ และเวทีสัมมนา Child Grooming: ล่อลวงเด็กออนไลน์ ภัยร้าย ที่ต้องจับ . สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2568, จาก <https://www.prd.go.th/th/content/page/index/id/126760>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). “วันเด็ก 2566” ชวนย้อนรอย ผลสำรวจ “ภัยออนไลน์” พบเด็กไทยถูกล่อลวงถึง 12% . สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2568, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/1047638>
- จุฬามาศ ฉัตรสุริยวงศ์. (2564). พฤติกรรมการเปิดรับ สื่อออนไลน์กับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหา บัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:274916

- ณัฐพัชร คุ่มบัว. (2561). การรู้เท่าทันสื่อสังคมเรื่อง เพศของนักเรียนนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒน ศิลป์ (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/305623>
- ณัฐพล บุญทอง. (2565). ประสบการณ์การคุกคามทาง เพศบนเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์และแนวทาง ป้องกัน การศึกษาเชิงคุณภาพแบบผสานวิธี (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก <https://ir-ithesis.swu.ac.th/items/7a0b414e-fcb1-482a-a110-774f690f15e2>
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2562). ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การ รู้เท่าทันสื่อ และความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, 45(2), 127-161. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/228468>

เอกสารอ้างอิง

- พงศ์พิทักษ์ รัตนภักดี, และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2566). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ว 21201 ความฉลาดรู้ในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา), 11(2), 98-111. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/gskuhs/article/view/261859>
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2558). เด็กไทยรู้เท่าทันสื่อ ฉลาดรู้...ฉลาดเลือก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรมพิวเตอร์และการส่งเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พัฒน์พงษ์ ปาณมาลา กิตติชัย รุจิมงคล และ ประสิทธิ์ ศรีเดช. (2567). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ชีวิตในยุคดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอำเภอปากเกร็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนนทบุรี. วารสารพุทธจิตวิทยา, 9(4), 677-685. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jbp/article/view/272391>
- พีรวิทย์ คำเจริญ และ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล และทักษะการเรียนรู้เท่าทันดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 8(1), 54-66. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcosci/article/view/243134/>
- ภาวนีย์ เจนกิตติพงษ์. (2560). การเปิดรับสื่อ ทศนคติ พฤติกรรม และความรู้เท่าทันในการใช้วาจาสร้างความเกลียดชังของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:142336
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2564). คิดก่อนโพสต์! สิ่งนั้นอาจเป็น ‘การคุกคามทางเพศออนไลน์’. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2567, จาก <https://tu.ac.th/thammasat-010764-fph-online-sexual-harassment>
- วันฉัตร กันหา. (2564). การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา การส่งต่อสื่อวิดีโอและภาพยนตร์ในสื่อสังคมออนไลน์ (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม. <https://dspace.spu.ac.th/items/7f013f0a-5880-441e-a3fc-f3548cd9fdd0>
- ศศิชา เตียวลักษณ์. (2565). แรงจูงใจ การเปิดรับสื่อ และพฤติกรรมการบริโภคสินค้าเครื่องประดับเสริมดวงของผู้บริโภคเพศชาย (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6341/>
- สารสนเทศด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2567 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี. (2567). สารสนเทศด้านจำนวนนักเรียน/ผู้เรียน. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2567, จาก <https://edustatistics.moe.go.th/student12>
- นิตา จันทร์แสง, อารีย์ ร่องจิก, บุรินทร์ ศรีศัลักษณ์, ศรีสุรางค์ เคหะนาค, และ ปัญจรัตน์ ใสสุวรรณชาติ. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจากการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 30(2), 121-135. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/tnaph/article/view/244880/>
- Becker, S. L. (1978). *Discovering mass communication*. Glenview, IL: Scott, Foresman.
- Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Hoyer, W. D., & MacInnis, D. J. (2001). *Consumer behavior*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Sanook.com. (2561). วัยรุ่นควรรู้ พฤติกรรมอันตราย “ลวนลามทางเพศบนโซเชียล” ภัยเงียบที่ถูกมองข้าม. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.sanook.com/campus/1391061/>
- Sanook.com. (2567). เตือนภัย “เจอ แจ้ง ไม่เพิกเฉย” สกัดวิกฤตปัญหา “ละเมิดทางเพศออนไลน์เด็กไทย” ลุกกลาม . สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2568, จาก <https://www.sanook.com/news/9372586/>